

18 Διοικητική Ορολογία Ελλάδας & Κύπρου – Μια πρώτη αντιπαραβολική ανάλυση

Μαριάννα Κατσογιάννου, Φωτεινή Καλαμίδα, Γιώργος Ι. Ξυδόπουλος

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι μια πρώτη παρουσίαση έρευνας η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη κι έχει ως αντικείμενο μελέτης την ορολογία της Δημόσιας Διοίκησης (ΔΔ). Πιο συγκεκριμένα, το αντικείμενο της έρευνας είναι η αντιπαραβολική εξέταση και ανάλυση της διοικητικής ορολογίας που χρησιμοποιείται στην Ελλάδα και στην Κύπρο στις οποίες επίσημη γλώσσα θεωρείται η Νέα Ελληνική (ΝΕ). Το πρόβλημα στο οποίο εστιάζουμε έγκειται στο γεγονός ότι ενώ η ΝΕ είναι η επίσημη γλώσσα στις δύο χώρες, πολύ συχνά παρατηρούνται διαφοροποιήσεις και παραλλαγές στη διοικητική ορολογία που χρησιμοποιούν. Απώτερος στόχος είναι αφενός ο εντοπισμός, η μελέτη και η ταξινόμηση των διοικητικών όρων που διαφοροποιούνται στην Ελλάδα και στην Κύπρο και αφετέρου η λεμματογράφηση τους σε ένα λεξικό διοικητικής ορολογίας.

Contrastive Analysis of the Public Administration Terminology in Greece & in Cyprus

Marianne Katsoyannou, Foteini Kalamida, George J. Xydopoulos

ABSTRACT

The aim of this paper is a first presentation of an ongoing research with main objective the study of the public administration terminology in Greece and in Cyprus. More specifically, we make a contrastive examination of the public administration terminology that is used in Greece and in Cyprus. Our focus lies on the fact that although Modern Greek (MG) is the official language in both countries, there are several differentiations and variations in the public administration terminology that they use. The ultimate aim is on the one hand to find, study and classify the administrative terms that show some kind of differentiation in Greece and in Cyprus and on the other hand to gather all these terms in a dictionary of administrative terminology.

0 Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία αποτελεί προϊόν ευρύτερης έρευνας, η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη και έχει ως αντικείμενο την αντιπαραβολική μελέτη της ορολογίας της ΔΔ στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Η έρευνα αυτή ξεκίνησε από την διαπίστωση ότι παρά το γεγονός ότι η ΝΕ είναι η επίσημη γλώσσα στις δύο αυτές χώρες, πολύ συχνά παρατηρούνται διαφοροποιήσεις, παραλλαγές ακόμα και παρανοήσεις στη διοικητική ορολογία που χρησιμοποιούν.

Για την μελέτη της διοικητικής ορολογίας, εξετάζουμε και συγκρίνουμε, αρχικά, τη δομή των δημοσίων υπηρεσιών στην Ελλάδα και στην Κύπρο και τη σχετική διοικητική ορολογία που χρησιμοποιείται για την κατονομασία τμημάτων, τομέων, διευθύνσεων, κ.ά. Έπειτα, ελέγχουμε κατά πόσο παρατηρούνται διαφορές μεταξύ τους και εντοπίζουμε περιπτώσεις διαφοροποίησης και τυχόν προβληματικές περιπτώσεις όρων. Ακόμη, η έρευνα, στην παρούσα φάση, έχει επεκταθεί στη μελέτη και τη σύγκριση των οργανογραμμάτων της Ελληνικής και της Κυπριακής Δημοκρατίας και των ελληνικών και των κυπριακών υπουργείων. Μέσα από αυτή την πρώτη αντιπαραβολική μελέτη της ΝΕ στην Ελλάδα και στην Κύπρο παρατηρούμε ότι υπάρχουν αρκετά σημεία διαφοροποίησης κάποια από τα οποία θα παρουσιάσουμε στη συνέχεια για την καλύτερη κατανόηση του ζητήματος.

1 Δημόσια Διοίκηση

1.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Γενικά, είναι δύσκολο να υπάρξει ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός για την ΔΔ καθώς είναι μια πολύπλοκη, πολυσχιδής και δυναμική έννοια. Οι ήδη υπάρχοντες ορισμοί της ποικίλουν καθώς το Σύνταγμα κάθε χώρας είναι αυτό που καθορίζει την οργάνωση και την λειτουργία της ΔΔ. Η ΔΔ αφορά την διοίκηση του κράτους, την διαχείριση, την φροντίδα και την εποπτεία των κρατικών υποθέσεων και της ευημερίας του λαού μιας χώρας [1]. Αποτελεί ένα διαφοροποιημένο μέρος του πολιτικού συστήματος με στόχο την προετοιμασία και την εφαρμογή των κανόνων δικαίου και των προγραμμάτων της δημόσιας πολιτικής, που προσδιορίζονται από τα πολιτικά κόμματα, τη Βουλή και την Κυβέρνηση· η ΔΔ προσπαθεί να περιγράψει, να αξιολογήσει και να ρυθμίσει τον τρόπο συνεργασίας των πολιτικών και διοικητικών θεσμών και στελεχών του Κράτους για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων και αποφάσεων για την αντιμετώπιση δημόσιων προβλημάτων [2].

Στην Ευρώπη, σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της σύγχρονης ΔΔ και στη μελέτη της έπαιξε η Γαλλική Επανάσταση – αν και οι παλιότερες γαλλικές αναφορές στο θέμα ανάγονται ήδη στην εποχή του Nicolas Delamare (1639-1723) [3]. Στο γερμανικό χώρο, η ΔΔ άρχισε να οργανώνεται και να αναπτύσσεται στο κράτος της Πρωσίας στα τέλη του 17^{ου} και 18^{ου} αιώνα. Η σημαντικότερη θεωρητικοποίηση γίνεται στη δεκαετία του 1920 με τον Max Weber που συνέβαλε στην ανάπτυξη της γραφειοκρατικής μορφής οργάνωσης της ΔΔ, η οποία φτάνει στο απόγειό της κατά την περίοδο 1948-1970 μέσα από μια σειρά από διοικητικές μεταρρυθμίσεις. Μετά το 1970, η ΔΔ αναγνωρίζεται πλέον ως αυτόνομος επιστημονικός κλάδος, με τον όρο «δημόσια» να αναφέρεται στο δημόσιο συμφέρον [1].

1.2 Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα και στην Κύπρο

Η πολιτική ζωή στη νεότερη Ελλάδα άρχισε να οργανώνεται στη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα των Ελλήνων από την Οθωμανική Αυτοκρατορία (1821-1829). Οι βάσεις για την οργάνωση του κράτους και της κοινωνίας στην Ελλάδα τέθηκαν, στη συνέχεια, με την πρώτη Κυβέρνηση, τη θητεία του Ι. Καποδίστρια και το Πρωτόκολλο του Λονδίνου την 3^η Φεβρουαρίου 1830 ενώ κατά τη διάρκεια της μοναρχίας του Όθωνα (1833-1843) οργανώθηκε συστηματικά η Διοίκηση της χώρας. Η διαμόρφωση της οργάνωσης του διοικητικού συστήματος στην Ελλάδα έγινε μέσα σε αυτό το διάστημα και διαφοροποιήθηκε σε: α) κεντρική διοίκηση (Υπουργεία ή, όπως αποκαλούνταν, επτά Γραμματείες), β) περιφερειακή ή αποκεντρωμένη διοίκηση (νομοί και επαρχίες) και γ) τοπική αυτοδιοίκηση (δήμοι). Την ίδια περίοδο, οι δημόσιες υπηρεσίες στελεχώθηκαν με υπαλληλικό προσωπικό, οργανώθηκαν τα δικαστήρια, συγκροτήθηκε το εκπαιδευτικό σύστημα και ιδρύθηκε το πρώτο Πανεπιστήμιο στην Αθήνα (1837) [2]. Από τότε, μετά την κατάλυση της απόλυτης μοναρχίας του Όθωνα, έως το 1967, έγιναν σημαντικές αλλαγές στη ΔΔ με την ψήφιση του νέου Συντάγματος (1864) καθώς και νέων νόμων (1877, 1884) για τους δημόσιους υπαλλήλους και για την βελτίωση της λειτουργίας των δημόσιων υπηρεσιών. Από το 1974 και μετά, με την πτώση της δικτατορίας, εγκαθιδρύεται η Γ' Ελληνική Δημοκρατία στο σύγχρονο Ελληνικό Κράτος· από τότε, γίνονται προσπάθειες βελτίωσης της εικόνας της ΔΔ, της οργάνωσης και της αποδοτικότερης λειτουργίας της (Ίδρυση Εθνικής Σχολής ΔΔ (1985), ψήφιση νέου Υπαλληλικού Κώδικα (1999)) με σκοπό τον μετασχηματισμό της σε ένα σύγχρονο και ευέλικτο μοντέλο διοίκησης [4].

Στη νεότερη κυπριακή ιστορία, η Κύπρος, μετά από 300 χρόνια Οθωμανικής διακυβέρνησης, βρέθηκε για 82 χρόνια (1878-1960) υπό αγγλική κατοχή. Την περίοδο αυτή, οι Άγγλοι εισήγαγαν σύγχρονες μορφές διακυβέρνησης και κατάφεραν να περιορίσουν σημαντικά την εκτεταμένη διαφθορά και την κακοδιοίκηση που επικρατούσαν στην Κύπρο από την διακυβέρνηση των Οθωμανών. Από τα πρώτα χρόνια της αγγλικής κατοχής η δημόσια υπηρεσία απέκτησε συγκεκριμένη δομή και ιεραρχία και οι Άγγλοι εισήγαγαν για πρώτη φορά στην ιστορία της Κύπρου κοινοβουλευτικούς θεσμούς με την ίδρυση του Νομοθετικού Συμβουλίου. Την εκτελεστική εξουσία ασκούσε ο Ύπατος Αρμοστής, ο οποίος ονομάστηκε Κυβερνήτης από το 1925 κι έπειτα, ο Αρχιγραμματέας ή Αποικιακός Γραμματέας όπως ονομάστηκε μετά το 1925 και το Εκτελεστικό Συμβούλιο. Ακόμη, εφαρμόστηκε σταδιακά το αγγλικό σύστημα δικαιοσύνης, ιδρύθηκε το Ανώτατο Δικαστήριο καθώς και επαρχιακά δικαστήρια, οι Κύπριοι για πρώτοι φορά εξέλεξαν τους βουλευτές τους, άρχισε να εκδίδεται η επίσημη εφημερίδα της κυβέρνησης και ενισχύθηκε η συμμετοχή των Κυπρίων στη ΔΔ. Επιπλέον, ιδρύθηκαν μεταξύ άλλων το Κρατικό Τυπογραφείο (1878),

η Ελεγκτική Υπηρεσία (1878), το Γενικό Λογιστήριο (1879), το Νομικό Συμβούλιο (1893), χτίστηκε αεροδρόμιο, δημιουργήθηκαν σύγχρονα λιμάνια, ιδρύθηκε η Αρχή Ηλεκτρισμού, δημιουργήθηκαν για πρώτη φορά πολιτικά κόμματα, κ.ά. Παρόλο που η διοίκηση της Κύπρου από τους Άγγλους θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σε αρκετά σημεία σκληρή, η Κυπριακή Δημοκρατία την χρησιμοποίησε ως πρότυπο για να οργανώσει στη συνέχεια τη διοίκηση του σύγχρονου κράτους της [1].

1.3 Δημόσια Διοίκηση και Ορολογία

Ως επιστημονικός κλάδος η ορολογία, έχει, μεταξύ άλλων, σκοπό τη μελέτη, την ανάλυση και τη δημιουργία ειδικών λεξιλογίων [5], [6], [7]. Αυτά τα ειδικά λεξιλόγια αποτελούν μια υποκατηγορία του γενικού λεξιλογίου καθώς χαρακτηρίζονται από το δικό τους πεδίο επιστημονικής γνώσης, τους χρήστες τους και τις περιστάσεις επικοινωνίας στις οποίες χρησιμοποιούνται [8], [9]. Η ΔΔ αποτελεί ένα τέτοιο ειδικό θεματικό πεδίο μελέτης για τη γλωσσολογία αφού πλαισιώνεται από ειδική γλώσσα και εμπεριέχει ειδική ορολογία. Αυτό φαίνεται και από το πλήθος των κειμένων που συντάσσονται και χρησιμοποιούνται στη ΔΔ. Σε χώρες όπως η Γαλλία και ο Καναδάς λαμβάνεται ειδική πρόνοια για την χρήση της γλώσσας αυτής και της ορολογίας που της αντιστοιχεί. Για παράδειγμα, στη Γαλλία κάθε υπουργείο διαθέτει υπεύθυνο ορολογίας επιφορτισμένο με όλα τα γλωσσικά θέματα που προκύπτουν σε σχέση με το αντικείμενο του υπουργείου του [10]. Σε χώρες όπως η Ελλάδα και η Κύπρος δεν υπάρχουν αντίστοιχοι θεσμοί και το ενδιαφέρον για γλωσσικά θέματα που αναφέρονται στη ΔΔ έχει μόλις αρχίσει να εμφανίζεται, για παράδειγμα στις πρωτοβουλίες της Κυπριακής Ακαδημίας ΔΔ [11] (η οποία είναι το αντίστοιχο του Εθνικού Κέντρου ΔΔ και Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα [12]).

2 Μεθοδολογία της παρούσας έρευνας

Για την αναζήτηση, την εξέταση και την σύγκριση της διοικητικής ορολογίας προχωρήσαμε σε μια πρώτη αντιπαραβολή της δομής των δημοσίων υπηρεσιών στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Ακόμη, μελετήσαμε και συγκρίναμε τα οργανογράμματα της Ελληνικής και της Κυπριακής Δημοκρατίας και των ελληνικών και των κυπριακών υπουργείων. Στην επόμενη ενότητα δίνουμε ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα από την μέχρι τώρα επεξεργασία των στοιχείων.

3 Αντιπαραβολή της οργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα και στην Κύπρο

3.1 Παρατηρήσεις αναφορικά με τα Όργανα Διοίκησης στην Ελλάδα και στην Κύπρο

Πριν παρουσιάσουμε κάποια ενδεικτικά παραδείγματα διοικητικής ορολογίας από τις δύο χώρες, κρίνουμε χρήσιμο να αναφερθούμε με συνοπτικό τρόπο στα Όργανα Διοίκησης των δύο χωρών. Η ΔΔ στην Ελλάδα είναι οργανωμένη ως εξής [2] [13]:

- α) Κεντρικά Όργανα Διοίκησης,
- β) Περιφερειακά Όργανα Διοίκησης,
- γ) Τοπική Αυτοδιοίκηση α' και β' βαθμού,
- δ) Δημόσια Νομικά Πρόσωπα (ΝΠΔΔ, ΔΝΠΙΔ, ΔΕΚΟ, κ.ά.),
- ε) Ανεξάρτητες Αρχές.

Στην Κύπρο, η ΔΔ είναι οργανωμένη ως εξής [1]:

- α) Κεντρικά Όργανα Διοίκησης,
- β) Ανεξάρτητοι Αξιωματούχοι,
- γ) Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου,
- δ) Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου.

Εάν εξετάσουμε συγκριτικά τα όργανα της ΔΔ στην Ελλάδα και στην Κύπρο παρατηρούμε αρκετές διαφορές· ένα απλό παράδειγμα διαφοροποίησης της ΔΔ στις δύο χώρες είναι το ακόλουθο: τα Κεντρικά Όργανα Διοίκησης στην Ελλάδα είναι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας (ΠτΔ), η Κυβέρνηση (Πρωθυπουργός και Μέλη Υπουργικού Συμβουλίου) και τα Συμβούλια της Κεντρικής ΔΔ (Συμβούλιο της Επικρατείας, Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και Ελεγκτικό Συνέδριο) ενώ στην Κύπρο τα Κεντρικά Όργανα Διοίκησης είναι η Κυβέρνηση (ΠτΔ, Υπουργοί και άλλοι Πολιτικοί Αξιωματούχοι) με τα Υπουργεία, τα Τμήματα και τις Υπηρεσίες τους καθώς και κάποιες αυτόνομες Υπηρεσίες, όπως είναι το Γραφείο Προγραμματισμού [1] [2] [13]. Στην ενότητα που ακολουθεί, αναφερόμαστε σε συγκεκριμένα παραδείγματα διοικητικής ορολογίας.

3.2 Ενδεικτικά παραδείγματα διοικητικής ορολογίας Ελλάδας και Κύπρου

Τα παραδείγματά μας προέρχονται αποκλειστικά από την ιστοσελίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας και ακριβέστερα από την αρχική της σελίδα [14], στην οποία ήδη εντοπίζονται αρκετά στοιχεία που μας ενδιαφέρουν.

3.2.1 Δημοκρατία (Republic) – Όρος με διαφορετική κύρια χρήση σε κάθε χώρα

Η χρήση του όρου Δημοκρατία στην Ελλάδα και στην Κύπρο είναι διαφορετική καθώς στην Ελλάδα ο όρος Δημοκρατία χρησιμοποιείται, κυρίως, για να δηλώσει το πολίτευμα ενώ στην Κύπρο για να δηλώσει την χώρα [15], [16]. Επομένως, στην περίπτωση της Κύπρου, ο όρος Δημοκρατία μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως συνώνυμο του κράτους (βλ. (1)). Χαρακτηριστικά της χρήσης αυτής είναι η παρουσία του οριστικού άρθρου και η χρήση του κεφαλαίου πρώτου γράμματος.

- (1) «Πρόσωπο που γεννήθηκε στην Κύπρο κατά ή μετά τη 16η Αυγούστου 1960, είναι πολίτης της **Δημοκρατίας** αν κατά το χρόνο της γέννησης του οποιοσδήποτε από τους γονείς του ήταν πολίτης της **Δημοκρατίας** [...]» [1α].

3.2.2 Πρόεδρος της Δημοκρατίας (President of the Republic) – Αξίωμα με διαφορετικές αρμοδιότητες στις δύο χώρες

Εξάλλου, η Ελλάδα και η Κύπρος είναι διαφορετικού είδους δημοκρατίες, έχουν δηλαδή διαφορετικό πολίτευμα: το πολίτευμα της Ελλάδας είναι η Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία [15] ενώ της Κύπρου είναι η Προεδρική Δημοκρατία [16]. Και στα δύο αυτά πολιτεύματα χρησιμοποιείται ο όρος ΠτΔ (President of the Republic), παρόλα αυτά, το άτομο που καταλαμβάνει το αξίωμα αυτό έχει διαφορετικές αρμοδιότητες σε κάθε χώρα. Επομένως, στην περίπτωση αυτή έχουμε χρήση του ίδιου όρου με διαφορετικό, όμως, σημασιακό περιεχόμενο στην Ελλάδα και στην Κύπρο.

Στην Ελλάδα ο ΠτΔ (President of the Republic) είναι ο αρχηγός του Κράτους και ο ρυθμιστής του πολιτεύματος. Εκλέγεται από την Βουλή και η θητεία του διαρκεί πέντε χρόνια, παρόλα αυτά, μετά την συνταγματική αναθεώρηση του 1986, ο ρόλος του δεν είναι καθοριστικός ούτε ηγετικός στη λειτουργία του πολιτεύματος. Οι ουσιαστικές αρμοδιότητες του ΠτΔ είναι συγκεκριμένες και περιορισμένες σε σχέση με τις αρμοδιότητες του Πρωθυπουργού και των Υπουργών και πολλές φορές ο ρόλος του είναι συμβολικός και οι ενέργειές του (π.χ. διορισμός και παύση μελών της Κυβέρνησης) γίνονται ύστερα από πρόταση του Πρωθυπουργού [15].

Αντίθετα, στην Κύπρο, ο ΠτΔ (President of the Republic of Cyprus) είναι ο αρχηγός της Πολιτείας, προηγείται όλων στη Δημοκρατία και είναι επικεφαλής της κυβέρνησης καθώς δεν υπάρχει Πρωθυπουργός [16]. Εκλέγεται από το λαό, αναλαμβάνει τα καθήκοντά του μέσα από την εκλογή του ως βουλευτής, διασφαλίζει την εκτελεστική εξουσία κι έχει εκτεταμένες εξουσίες. Ακόμη, ο ΠτΔ χειρίζεται και το Κυπριακό και εκπροσωπεί την ελληνοκυπριακή πλευρά στις συνομιλίες για επίλυσή του [1].

Με άλλα λόγια, έχουμε μία περίπτωση που στη γενική γλώσσα θα χαρακτηριζόταν ως ομωνυμία, εφόσον ο όρος έχει εντελώς διαφορετικό περιεχόμενο στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Η κατάσταση περιπλέκεται από το γεγονός ότι η μετάφραση σε άλλες γλώσσες είναι κοινή και η μόνη λύση είναι να γνωρίζει κανείς την οργάνωση του πολιτεύματος και τη σημασία του όρου ΠτΔ σε κάθε πολιτικό σύστημα. Κάτι άλλο που παρατηρούμε για τον όρο ΠτΔ είναι ότι στην Ελλάδα ο ΠτΔ αναφέρεται ως ο *ΠτΔ (Κος) Προκόπης Παυλόπουλος* και όχι ως ο *Πρόεδρος Παυλόπουλος*. Αντίθετα, στην Κύπρο, ο ΠτΔ αναφέρεται ως ο *ΠτΔ (Κος) Νίκος Αναστασιάδης* αλλά και ως ο *Πρόεδρος Αναστασιάδης* (βλ. (2)). Ενδεχομένως, η προσφώνηση ο *Πρόεδρος Αναστασιάδης* να έχει δεχτεί επίδραση από τα αγγλικά, π.χ. *President Trump, Prime Minister May*.

- (2) «Τα όσα διαδίδονται περί έτοιμου πλαισίου συμφωνίας διέψευσε απόψε ο **Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης**. «Συνεχίζονται οι διαβουλεύσεις, αλλά ένα θέλω να πω. Χρειάζεται ψυχραιμία και χρειάζεται υπομονή. Επαναλαμβάνω ότι γνωρίζω τα όρια και τα περιθώρια μέσα στα οποία διαπραγματεύομαι», ανέφερε ο **Πρόεδρος Αναστασιάδης** στη δήλωσή του μετά το πέρας των συναντήσεων στο Κραν Μοντάνα [...]» [2α].

3.2.3 Κυβερνητικός Εκπρόσωπος (Government Spokesman) – Χρήση ίδιου όρου για αξίωμα με παρόμοιες αρμοδιότητες

Ο Κυβερνητικός Εκπρόσωπος (ΚΕ) (ισοδύναμο του αγγλικού όρου *Government Spokesman*) στην Κύπρο επέχει θέση Υπουργού, διορίζεται από τον ΠτΔ και είναι υπεύθυνος για την έκφραση της πολιτικής της κυβέρνησης και για την ενημέρωση των πολιτικών συντακτών των μέσων μαζικής ενημέρωσης [17]. Παρατηρούμε ότι και στην Ελλάδα χρησιμοποιείται ο ίδιος όρος για την αντίστοιχη έννοια. Ο ΚΕ (*Government Spokesman*) στην Ελλάδα έχει παρόμοιες αρμοδιότητες με τον ΚΕ της Κύπρου, δηλαδή, ενημερώνει τους δημοσιογράφους και τον ελληνικό λαό σε θέματα που αφορούν το έργο της κυβέρνησης, κ.ά., ενώ διορίζεται και παύεται από τον Πρωθυπουργό [18].

3.2.4 Υφυπουργός παρά τω προέδρω (Deputy Minister) – Αξίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Ο όρος Υφυπουργός παρά τω Προέδρω αντιστοιχεί σε αξίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας ενώ στην Ελλάδα δεν συναντάται ο όρος αυτός. Ο Υφυπουργός παρά τω Προέδρω είναι αρμόδιος για τα θέματα του Υπουργικού Συμβουλίου και για την στελέχωση των ΝΠΔΔ και την πλήρωση θέσεων, την εξουσία διορισμού των οποίων έχει ο ΠτΔ ή και το Υπουργικό Συμβούλιο [1]. Παρατηρούμε ότι ενώ ο αγγλικός όρος *Deputy Minister* μεταφράζεται ως *Αναπληρωτής Υπουργός* [19], στην Κύπρο ο όρος αυτός μεταφράζεται ως *Υφυπουργός παρά τω Προέδρω*. Στην περίπτωση αυτή δημιουργείται ένα μεταφραστικό ζήτημα

δεδομένου ότι ο αγγλικός όρος είναι κοινός αλλά η μετάφρασή του στην Ελλάδα και στην Κύπρο διαφέρει. Επομένως, ο/η μεταφραστής/τρια που θα κληθεί να μεταφράσει ένα κείμενο ή ένα διοικητικό έγγραφο από την αγγλική γλώσσα στη ΝΕ, θα πρέπει να έχει γνώσεις σχετικά με την οργάνωση του πολιτικού συστήματος στην Ελλάδα και στην Κύπρο για να μεταφράσει σωστά τον όρο Deputy Minister ως Αναπληρωτή Υπουργό στην Ελλάδα και ως Υφυπουργό παρά τω Προέδρω στην Κύπρο.

3.2.5 Επίτροπος Προεδρίας (Presidential Commissioner) – Αξίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Ο όρος Επίτροπος Προεδρίας (ΕΠ) αντιστοιχεί σε αξίωμα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Το γραφείο του ΕΠ ανήκει στο Γραφείο Προεδρίας του Προεδρικού Μεγάρου. Ο ΕΠ είναι αρμόδιος για θέματα εξωτερικής πολιτικής και του Κυπριακού, για τους εγκλωβισμένους και αγνοουμένους, καθώς και πολιτικός προϊστάμενος της Υπηρεσίας Ανθρωπιστικών Θεμάτων [1]. Παρατηρούμε ότι ο όρος ΕΠ είναι ακριβές ισοδύναμο του αγγλικού όρου Presidential Commissioner, επομένως, στην περίπτωση αυτή έχουμε υιοθέτηση του αγγλικού όρου με μεταφραστικό δανεισμό¹.

Αντίθετα, σήμερα, στην Ελληνική ΔΔ δεν συναντάται το αξίωμα αυτό. Αξίζει, ίσως, να αναφέρουμε ότι παλιότερα, κατά την περίοδο της βασιλείας του Όθωνα, υπήρχε ο Βασιλικός Επίτροπος (ΒΕ) (απόδοση του αγγλικού όρου Royal Commissioner) ως αξίωμα στην Ελλάδα. Ο ΒΕ διοριζόταν από τον Βασιλιά και καθήκον του ήταν να παρευρίσκεται σε όλες τις συνεδριάσεις της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδας και να προσυπογράφει όλες τις αποφάσεις και τις πράξεις της [21], [22]. Ακόμη, από το 1860, με την ίδρυση του αυτοτελούς Αναθεωρητικού Δικαστηρίου στην Ελλάδα, ο ΒΕ ασκούσε καθήκοντα εισαγγελέα στις συνεδριάσεις του Δικαστηρίου [23].

3.2.6 Εθιμοταξία (State Protocol) – Χρήση διαφορετικών όρων για την ίδια έννοια

Στην Προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας [14] χρησιμοποιείται ο όρος εθιμοταξία ή αλλιώς Πρωτόκολλο της Κυπριακής Δημοκρατίας (State Protocol) που αναφέρεται στην εσωτερική εθιμοτυπική κατάσταση η οποία ακολουθείται στις επίσημες τελετές ή γιορτές που διοργανώνει οποιαδήποτε δημόσια αρχή, οργανισμός ή ίδρυμα [24]. Στην Ελλάδα, για την περιγραφή της αντίστοιχης έννοιας χρησιμοποιείται ο όρος εθιμοτυπία (ο όρος αυτός είναι απόδοση του γαλλικού όρου *étiquette*) [25] ή αλλιώς Πρωτόκολλο (Protocol).

---

¹ Για τον μεταφραστικό δανεισμό, βλ. [20].

4 Επίλογος

Παρουσιάσαμε μερικά ενδεικτικά παραδείγματα για να δείξουμε τη διαφοροποίηση της διοικητικής ορολογίας που χρησιμοποιείται στις δύο χώρες. Ορισμένες από τις διαφορές αυτές υποθέτουμε ότι οφείλονται σε επιδράσεις από μοντέλα ΔΔ από άλλες χώρες, επομένως, είναι απαραίτητο να εξετάσουμε πιο αναλυτικά την ιστορία της ΔΔ σε κάθε χώρα και τη σχέση της ΔΔ σε Ελλάδα και Κύπρο με τη ΔΔ άλλων χωρών, την επίδραση άλλων μοντέλων ΔΔ στη διαμόρφωση της ΔΔ στην Ελλάδα και στην Κύπρο καθώς και τα μεταφραστικά δάνεια από την ορολογία της ΔΔ άλλων χωρών στις δύο χώρες. Απώτερος στόχος της έρευνας, στην οποία εντάσσεται και η παρούσα εργασία, είναι η συγκέντρωση των διοικητικών όρων που διαφοροποιούνται στην Ελλάδα και στην Κύπρο σε ένα λεξικό διοικητικής ορολογίας που θα περιλαμβάνει όχι μόνο τους όρους, το ακριβές τους περιεχόμενο σε καθένα από τα δύο κράτη, την προέλευσή τους αλλά και τα τυπικά και σημασιακά τους χαρακτηριστικά.

5 Βιβλιογραφία

- [1] Γεωργίου, Β. 2012. *Η Δημόσια Διοίκηση στην Κύπρο. Διοικητικό Δίκαιο, Νομολογία και Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη*. Λευκωσία: Εκδόσεις Εν Τύποις, σσ. 63-76, 109, 112, 119-137, 174-190, 227-229, 231-233, 247, 297-298, 300-301.
- [2] Μακρυδημήτρης, Α. 2008 (3^η εκδ.). *Δημόσια Διοίκηση: Στοιχεία Διοικητικής Οργάνωσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα, σσ. 13-15, 25-26, 41-43.
- [3] La Mare, N. D. 1719-1738. *Traité de la police*. Paris: chez Michel Brunet.
- [4] *Η Ιστορία της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα*. Στο <http://www.propobos.gr/uploads/books/96ee3ce23079687bb958cabb02063b64cb568ffb.pdf> [17.7.2017].
- [5] Sager, J. 1998. "Terminology, theory". In M. Baker (ed.) *Routledge encyclopedia of translation studies*. London: Routledge, pp. 258-259.
- [6] Cabré, M. T. 1999. *Terminology: Theory, methods, and applications* (transl. J. DeCesaris). Amsterdam: John Benjamins, pp. 32-38.
- [7] Ξυδόπουλος, Γ. Ι. 2008. *Λεξικολογία: Εισαγωγή στην Ανάλυση της Λέξης και του Λεξικού*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, σ. 264.
- [8] Cabré, M. T. 1994. "Terminologie et dictionnaires". *Meta* 39/4, p. 592.
- [9] Κατσογιάννου, Μ. & Ε. Ευθυμίου (επιμ.). 2004. *Ελληνική Ορολογία: Έρευνα και Εφαρμογές*. Αθήνα: Καστανιώτης, σ. 223.

- [10] *Terminologie et langue française dans l'administration*. Στο <http://www.culturecommunication.gouv.fr/Thematiques/Langue-francaise-et-langues-de-France/Ressources/Terminologie-et-langue-francaise-dans-l-administration> [17.7.2017].
- [11] *Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης*. 2012-2017. Στο http://www.mof.gov.cy/mof/capa/cyacademy.nsf/index_gr/index_gr?OpenDocument [17.7.2017].
- [12] *Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης*. Στο <http://www.ekdd.gr/ekdda/index.php/gr> [17.7.2017].
- [13] Ακριβοπούλου, Χ.Α. & Χ. Ανθόπουλος. 2015. *Εισαγωγή στο Διοικητικό Δίκαιο*. Αθήνα, Ε.Μ.Π.: Σύνδεσμος Ελλήνων Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, σσ. 41-71, 137-138.
- [14] *Προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας*, 2008-2017. Στο http://www.presidency.gov.cy/presidency/presidency.nsf/prc28_gr/prc28_gr?OpenDocument [17.7.2017].
- [15] Βουλή των Ελλήνων. 2010. *Σύνταγμα της Ελλάδας*. Αθήνα: Διεύθυνση Εκδόσεων και Εκτυπώσεων της Βουλής. Στο http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/SYNTAGMA1_1.pdf [17.7.2017].
- [16] *Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας*. 1960. Στο <http://www.cylaw.org/nomoi/arith/syntagma.pdf> [17.7.2017].
- [17] *Βικιπαίδεια, Κυβερνητικός Εκπρόσωπος της Κύπρου*, 25/02/2017. Στο https://el.wikipedia.org/wiki/Κυβερνητικός_Εκπρόσωπος_της_Κύπρου [17.7.2017].
- [18] *Βικιπαίδεια, Κυβερνητικός Εκπρόσωπος της Ελλάδας*, 06/05/2017. Στο https://el.wikipedia.org/wiki/Κυβερνητικός_Εκπρόσωπος_της_Ελλάδας [17.7.2017].
- [19] *InterActive Terminology For Europe (IATE) – EU'S inter-institutional terminology database*. Στο <http://iate.europa.eu/SearchByQueryEdit.do> [17.7.2017].
- [20] Αναστασιάδη – Συμεωνίδη, Α. 1994. *Νεολογικός Δανεισμός της Νεοελληνικής. Άμεσα Δάνεια από τη Γαλλική και Αγγλοαμερικανική. Μορφωφωνολογική Ανάλυση*. Θεσσαλονίκη: Τμήμα Εκδόσεων ΑΠΘ, σσ. 36-43.
- [21] *Βικιπαίδεια, η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια, Όθων Α' της Ελλάδας*. Στο https://el.wikipedia.org/wiki/Όθων_Α'_της_Ελλάδας [17.7.2017].
- [22] *Ο Αρχιεπίσκοπος στην ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδας*. Στο <http://iaath.gr/content/o-arhiepisokos-stin-ierarhia-tis-ekklisias-tis-ellados> [17.7.2017].
- [23] *Βικιπαίδεια, η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια, Αναθεωρητικό Δικαστήριο*. Στο https://el.wikipedia.org/wiki/Αναθεωρητικό_δικαστήριο [17.7.2017].

[24] *Ο Περί του Πρωτοκόλλου της Κυπριακής Δημοκρατίας (Εσωτερική Εθιμοταξία) Νόμος του 1996 (59 (I)/1996)*. Στο http://www.cylaw.org/nomoi/enop/ind/1996_1_59/section-sc4d2bcc27-4cfc-453a-bb5b-6ffe56996ded.html [17.7.2017].

[25] Μπαμπινιώτης, Γ. 1998/2005. *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας* (2^η έκδ.). Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας, σσ. 551, 648.

6 Αποσπάσματα Κειμένων με Διοικητική Ορολογία

[1α] *Ο περί του Πολίτου της Κυπριακής Δημοκρατίας Νόμος του 1967 (43/1967)*, άρθρο 4-(1). Στο http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/1967_1_43/division-ddb9b1c8c5-1620-41a1-a1bc-b022ada92a82.html [17.7.2017].

[2α] *Ο Φιλελεύθερος, ΠτΔ: Γνωρίζω τα όρια μέσα στα οποία διαπραγματεύομαι*, 06/07/2017. Στο <http://www.philenews.com/eidiseis/politiki/article/413383/ptd-gorizo-ta-oria-mesa-sta-oroia-diapragatevomi> [17.7.2017].

Μαριάννα Κατσογιάννου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Κύπρου
Ηλ.ταχ.: marianna@ucy.ac.cy

Φωτεινή Καλαμίδα

Διδακτορική Φοιτήτρια Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Πατρών
Ηλ.ταχ.: foteinikal@gmail.com

Γιώργος Ι. Ξυδόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής Γλωσσολογίας
Πανεπιστήμιο Πατρών
Ηλ.ταχ.: gixydo@upatras.gr